

ת"פ (ירושלים) 25405-03-22 - מדינת ישראל נ' ראזי אבו אל היג'א עניינו הסתיים

ת"פ (ירושלים) 25405-03-22 - מדינת ישראל נ' ראזי אבו אל היג'א עניינו הסתיים ואח'שלום ירושלים
ת"פ (ירושלים) 25405-03-22
מדינת ישראל

באמצעות פרקליטות מחוז ירושלים
נגד

1. ראזי אבו אל היג'א עניינו הסתיים
2. עדיי חא'ג יחיא ע"י
ב"כ עו"ד שי טובים
בית משפט השלום בירושלים
[26.09.2024]

כבוד השופט ארנון איתן
גזר דין בעניין נאשם 2

1. גזר הדין בעניינו של הנאשם, הינו בהמשך לגזר דין שניתן בעניינו של נאשם 1 במסגרתו עמדתי על נסיבות ביצוע העבירות, כמפורט בכתב האישום המתוקן (בשנית), הערכים המוגנים בהם פגעו הנאשמים במעשיהם, ומדיניות הענישה הנוהגת.

2. כאמור, הנאשם הורשע במסגרת הסדר טעון בכתב אישום מתוקן המייחס לו ביצוע עבירות של ניסיון לקבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 415 סיפא לחוק העונשין, התשל"ז 1977 (להלן: "חוק העונשין") בצירוף סעיפים 26 ו-29 לחוק העונשין, שימוש במסמך מזויף לפי סעיף 420 לחוק העונשין, סיוע בזיוף לקבל דבר במרמה בנסיבות מחמירות לפי סעיף 418 סיפא לחוק העונשין בצירוף סעיף 29 ובצירוף סעיף 31 לחוק העונשין. התחזות לאחר, עבירה לפי סעיף 441 לחוק העונשין.

3. במסגרת פרשת העונש עמדה המאשימה על חומרת האירוע, עת הנאשם 1 מוסר לנאשם את תעודת הזהות שלו, כדי שיוכל להתחזות לו. יחד זייפו את תעודת הזהות כך שהחליפו את תמונתו של נאשם 1 בתעודת הזהות, בתמונתו של נאשם 2. צוין, כי הנאשם הוא שנכנס לבחינה והזדהה כנאשם 1 באמצעות התעודה המזויפת, והמעשה לא צלח רק בזכות ערנות הבודקת.

4. המאשימה הדגישה בטיעוניה, כי שמירה על טוהר הבחינות הינו עקרון מהותי, ופגיעה בו פוגעת בסדרי חברה וערך השוויון ועל כן נדרש בית המשפט לשקול בהיבט זה שיקולי הרתעה ביחס לכלל הציבור. עוד צוין, כי למעשה קדם תכנון והיערכות מצד הנאשמים הכולל מספר שלבים שבכל אחד מהם יכלו הם לחזור מביצוע המעשה, אך הם פעלו יחד לשם השלמתו. הוסף, כי נאשם 1 הוא "המוח" מאחורי המעשה אך הנאשם שיתף פעולה עמו באופן מלא.

5. בהתייחס למתחם צוין, כי הוא נע על הציר שבין של"צ מורחב למספר חודשי עבודת שרות. לקולא ביקשה המאשימה לשקול את חלופי הזמן מעת ביצוע העבירה ותוכנו החיובי של התסקיר. לדבריה, יש לדחות את ההמלצה לביטול ההרשעה, נוכח נסיבות האירוע, וכן העובדה כי תחום העיסוק בהיי-טק, בו הנאשם חפץ לעסוק, הינו רחב, והרשעה לא תמנע מהנאשם להשתלב בתחום זה.

6. בסיכומו של דבר ביקשה המאשימה להטיל על הנאשם צו של"צ בהיקף 300 שעות לצד מאסר על תנאי וקנס.
7. ב"כ הנאשם ביקש לאמץ את ההמלצה במלואה, ואף להטיל על הנאשם מכסת שעות רחבה הרבה יותר לצד קנס משמעותי. על פיו, הסנגור סייע לחברו ואינו הרוח החיה בביצוע העבירות. יתר על כן, המעשה נועד לסייע לנאשם 1 לאחר לחץ אותו הפעיל על הנאשם. עוד צוין, כי הנזק מביצוע העבירה אינו משמעותי שכן המדובר במבחן פנימי ייחודי למדינת ישראל בו נערך מבחן פנימי לקבלת פטור מלימודי אנגלית במהלך לימודים אקדמיים. הסנגור גם הפנה לחלוף הזמן מעת ביצוע העבירה (כשש שנים) וכן לעובדה שכתב האישום הוגש בחלוף כ- 4 שנים מעת האירוע. הסנגור ביקש לשקול את הרקע התרבותי ממנו מגיע הנאשם, והקושי שלו להשתלב במסגרות תעסוקה, כנתון המהווה טעם נוסף שלא להרשיעו.
8. הנאשם בסיום הביע צער על מעשיו וציין, כי מאז האירוע חלף פרק זמן משמעותי במהלכו סיים את לימודיו, ובכוונתו להשתלב בתחום ההי-טק, ועל כן ביקש להימנע מהרשעתו.
- דיון:
9. כאמור, המחלוקת בין הצדדים נוגעת בעיקרה בסוגיית ההרשעה. אומר כבר עתה, במחלוקת זו דעתי כדעת המאשימה.
10. סוגיית אי ההרשעה מעוגנת בסעיף 192א לחסד"פ, בסעיף 71א(ב) לחוק העונשין ובסעיף 1(2) לפקודת המבחן [נוסח חדש], תשכ"ט-1969, אשר בכלום הוסמך בית המשפט ליתן צו מבחן או צו שירות לתועלת הציבור, תוך הימנעות מהרשעה.
11. בע"פ 2083/96 כתב נ' מדינת ישראל פ"ד, נב(3) 337 (21.8.97) (להלן: "פס"ד כתב") נקבע כי משהוכח ביצועה של עבירה, יש להרשיע את הנאשם, זולת מקרים יוצאי דופן בהם אין יחס סביר בין הנזק הצפוי לנאשם מן ההרשעה לבין חומרתה של העבירה (ראו: סעיף 6 לפסק דינה של כב' השופטת דורנר).
12. עוד נקבע בפסה"ד כי מטרת השימוש בסעיף זה לחוק היא שיקומית, והיא תובא במכלול השיקולים לפטור את הנאשם מהרשעה. בפסה"ד נקבע כי ייעשה שימוש בכלי זה כאשר יתקיימו שני תנאים אלו במצטבר:
- א. הרשעה תוביל לפגיעה חמורה בשיקום הנאשם.
- ב. סוג העבירה מאפשר לוותר בנסיבות המקרה המסוים על ההרשעה בלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי הענישה האחרים שפורטו בפסה"ד.
13. הרציונל העומד בבסיס הוראות סעיף 71א לחוק הוא חינוכי בעיקרו: השירות לציבור יקנה לעבריין ערכי עבודה ומוסר, ולפיכך בעל פוטנציאל לשקמו (הוועדה הציבורית לבחינת מדיניות הענישה והטיפול בעבריינים, דין וחשבון, אוגוסט 2015).
14. בחוק לא הוגבל שיקול דעתו של ביהמ"ש בנוגע ליישום הסעיף, והסעיף מאפשר לבית המשפט לפעול על פיו אף ללא הרשעת הנאשם תחילה (השוו בעניין זה להצעת החוק, בה הוצע להגביל את אפשרות זו לעבירות קלות בלבד).

15. עם זאת, בפסיקה מאוחרת נקבע שאי הרשעתו של נאשם, שאשמתו הוכחה, היא חריג לכלל שכן יש בה ממד של פגיעה בעקרון השוויון בפני הדין. לפיכך נקבע שבתי המשפט מצווים לעשות שימוש מושכל וזהיר בסמכות שניתנה להם על פי סעיף 71א(ב) לחוק העונשין ולהימנע מהרשעת נאשם רק במקרים חריגים בהם מתקיימות נסיבות מיוחדות המצדיקות זאת, וזאת בכדי למנוע פגיעה מהותית בעקרון השוויון בפני החוק ובשיקולי ענישה אחרים (ראו בהרחבה: ע"פ 1082/06 מיכאל שוראקי נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (20.6.06); וכן השוו אודות השימוש החריג בסעיף אי ההרשעה: רע"פ 1666/05 יאיר סטבסקי נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (24.03.05); ע"פ 1042/03 מצרפלו שותפות מוגבלת בע"מ (1974) נ' מדינת ישראל, נח(1) 721 (2003)).
16. בע"פ 2669/00 מדינת ישראל נ' פלוני, פ"ד נד(3), 685, (17.8.00) נקבע כי: "משמתבקש בית המשפט לשקול אימתי יחיל את הכלל המדבר בחובת הרשעה ומתי יחיל את החריג בדבר הימנעות מהרשעה, נדרש איזון שיקולים המעמיד את האינטרס הציבורי אל מול נסיבותיו האינדיבידואליות של הנאשם... במאזן השיקולים האמור גובר בדרך כלל השיקול הציבורי ורק נסיבות מיוחדות, חריגות ויוצאות דופן ביותר תצדקנה סטייה מחובת מיצוי הדין בדרך הרשעת העבירין, וזאת, לרוב, כאשר עלול להיווצר יחס בלתי סביר בין הנזק הצפוי מההרשעה בדין לבין חומרתה של העבירה והנזק הצפוי לעברין מההרשעה".
17. בהתאם למבחנים שהותוו בפסיקה, על מנת שיעשה שימוש בכלי של ביטול ההרשעה יש להוכיח פגיעה משמעותית בשיקומו של הנאשם ועל העבירות שנעברו להיות מסוג העבירות שבעניין ניתן "לוותר" על הרשעתו של הנאשם.
18. בענייננו, ער אני לכך שחלף פרק זמן ניכר מעת ביצוע העבירות, העובדה כי המעשה אותו ביצע הנאשם נועד לסייע לנאשם 1 וכן לתוכנו של תסקיר המבחן וגורמי הסיכוי עליהם עמד, אך לטעמי, אופי המעשה אותו ביצע הנאשם והעבירות בהן הורשע, אשר נעשו בין כותלי מוסד אקדמי, אינו מאפשר את סיום ההליך בלא הרשעה.
19. המעשה לוה בתכנון מוקדם ומוקפד כאשר הנאשמים מזייפים את תעודת הזהות של נאשם 1 באמצעות החלפת תמונותיהם. הנאשם הוא שהתייצב ביום הבחינה במוסד האקדמי באמצעות התעודה המזויפת, וכפי שנטען על ידי המאשימה המעשה סוכל אך משום ערנות נציגת המרכז הארצי לבחינות והערכה (להלן: "נריה"), זאת משום מעשה בו נקט הנאשם ושעורר את חשדה. אם לא די בכך, בעת שיצא הנאשם לשירותים ניסתה נריה לצלמו, והוא בתגובה נמלט כאשר הוא מסתיר את פניו באופן שיקשה עליה לצלמו. מעשה מסוג זה פוגע בעקרונות מהותיים של סדרי חברה תקינים, טוהר בחינות ועיקרון השוויון בין התלמידים, ויש בו כדי להצביע על העדר מורא החוק ותעוזה רבה.
20. כאמור, המלצת שרות המבחן הינה לשקול בחיוב ביטול ההרשעה, אך עיון במסמכים שהוגשו לעיוני אינו מצביע על פגיעה קונקרטי, אלא שהנאשם מצוי במספר תהליכי קבלה למסגרות תעסוקה בתחום ההייטק. המדובר בתחום עיסוק רחב, כאשר הרשעה לא בהכרח תוביל באופן אוטומטי למנוע מהנאשם לעסוק בתחום עיסוק זה. ניתן להניח, כי מסגרת התעסוקה הפוטנציאלית תיקח בחשבון מגוון שיקולים, לרבות עניין זה. (ראו בהקשר זה: עפ"ג 52061-12-21 צסלר ואח' נגד מדינת ישראל (16.1.2022), ת"פ 14334-02-15 מדינת ישראל נגד אחמד זעטרה (10.3.2016). פרט לכך, בהתאם לפסיקה המנחה המדובר בשני תנאים מצטברים, כאשר התנאי הראשון שעניינו סוג העבירה, אינו מאפשר לטעמי לוותר בנסיבות המקרה על ההרשעה מבלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי ענישה אחרים.
21. מכל האמור לא אוכל לקבוע כי מקרה זה ראוי להימנות בין המקרים בהם ניתן לסיים את ההליך מבלי להרשיע את הנאשם.
22. לצד זאת, הבאתי במסגרת שיקולי את הנסיבות הבאות: הנאשם ביצע את המעשים בהיותו כבן 19, מאז חלף פרק זמן משמעותי של כ-6 שנים.
23. בהתאם לתסקיר, הנאשם נטל אחריות מלאה על מעשיו, הביע חרטה וצער על המעשה, והתייחס לעבירה כחריגה למהלך חייו ותופס אותה כמענה למצב לחץ ודחק בו היה נתון בעקבות לחץ רגשי שהופעל עליו מצד נאשם 1 ותחושת מחויבות לקשר החברי ביניהם. שרות המבחן עומד על גורמי הסיכוי בהם: נטילת האחריות, מוטיבציה לשיקום מצבו ולשאת בתוצאות מעשיו, עמדותיו הפרו חברתיות, חלופי הזמן, והערכתם כי פחת הסיכון להישנות התנהגות עוברת חוק.

24. נוכח טעמים אלו, ראיתי בנסיבות העניין לאמץ את עמדת שרות המבחן ולקבוע את עונשו של הנאשם בחלקו התחתון של המתחם, כך שיוטלו עליו העונשים הבאים:
א. 250 שעות שירות לתועלת הציבור אשר יבוצעו בפיקוח שירות המבחן. התוכנית תוגש לאישור בית המשפט בתוך 60 יום.
ב. מאסר למשך 3 חודשים שלא יעבור משך שלוש שנים על אחת העבירות בהן הורשע.
ג. קנס בסך 3000 ₪ אשר ישולם עד ליום 1.10.2025.
ד. התחייבות על סך 3500 ₪ להימנע משך שנתיים מביצוע אחת העבירות בהן הורשע. רשמתי את התחייבות הנאשם בע"פ.
זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בתוך 45 יום.
ניתן היום, כ"ג אלול תשפ"ד, 26 ספטמבר 2024, במעמד הנוכחים.